

Formatívne hodnotenie

NASTROJ NA PODPORU EFEKTÍVNEHO UČENIA SA ŽIAKA

Všetci potřebujeme lidí, kteří nám budou poskytovat spätnú väzbu. Je to spôsob, ako sa môžeme zlepšit.“ — Bill Gates

Čo je formatívne hodnotenie:

- ▶ Plánovaný a nepretržitý proces.
- ▶ Súbor činností žiakov a učiteľov zameraných na získanie spätnej väzby - informácií ohľadom pokroku a rozvoja žiaka vo vyučovacom procese, ktoré vedú k zlepšeniu vzdelávacích výsledkov žiaka.
- ▶ Hodnotenie **pre učenie**, zamerané na zlepšenie skôr než meranie učenia sa.
- ▶ Technika/y, ktoré pomáhajú žiakom optimalizovať ich učenie.

Sumatívne versus formatívne

Sumatívne hodnotenie

preverovací prostriedok spojený s klasifikáciou na konci aktivity, celku, obdobia.

Hodnotenie výsledkov učenia.

Naučili sa ?

Formatívne hodnotenie

spätná väzba, získanie informácií o úrovni vedomostí žiaka, diagnostikovanie nedostatkov v priebehu učenia sa.

Hodnotenie podporujúce učenie sa.

Učia sa?

Ciele formatívneho hodnotenia

- ▶ získať informáciu o aktuálnom stave vedomostí a zručností žiakov,
- ▶ nasmerovať žiakov k uvedomeniu si nedostatkov a k ich efektívnej eliminácii.

Hodnotenie sa stáva „formatívnym hodnotením“, keď sa aktivity vo vyučovaní prispôsobujú tak, aby naplnili potreby žiakov.

Prečo formatívne hodnotenie ?

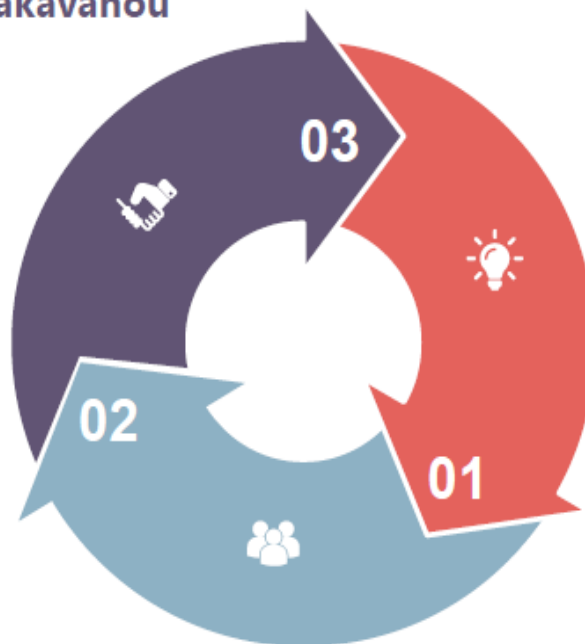
Koncept formatívneho hodnotenia z pohľadu žiaka

Ako prekleniem priepasť medzi očakávanou a aktuálnou úrovňou vedomostí ?

- pomocou spätnej väzby (ja, učiteľ, spolužiaci),
- pomocou učiteľom vhodne zvolených didaktických postupov, ktoré aplikuje na základe získaných dôkazov.

Kde som teraz ?

- priebežné formatívne hodnotenie vrátane sebahodnotenia a rovesníckeho hodnotenia mi poskytuje informácie o tom, kde sa vo svojom vzdelávaní nachádzam.

Kam smerujem ?

- jasné a zrozumiteľné vzdelávacie ciele zabezpečujú kam moje učenie smeruje,
- mám jasnú predstavu o tom, čo sa odo mňa očakáva.

10 dimenzií formatívneho hodnotenia

Vzdelávacie ciele

Kritériá na meranie úspechu

Stratégia kladenia otázok (dôkazy o úrovni učenia sa žiaka)

Aktivity a zadania zamerané na preukázanie aktuálnej úrovne kompetencií žiaka

Analýza dôkazov o úrovni dosahovaných kompetencií žiaka v procese učenia sa

Sebahodnotenie žiaka

Kultúra spolupráce v procese učenia a učenia sa

Rovesnícka spätná väzba od spolužiakov

Popisná spätná väzba učiteľa – (nabáda k riešeniu)

Rozšírené uvažovanie – zamyslenie sa nad učivom: dialóg, diskusia, rozhovor

Rola učiteľa a žiaka vo formatívnom vzdelávaní

	VZDELÁVACIE CIELE	KRITÉRIÁ ÚSPEŠNOSTI	STRATÉGIA KLADENIA OTÁZOK	ZADANIA A AKTIVITY	IMPLEMENTÁCIA DŮKAZOV
U	Nastavuje jasné a konkrétne vzdelávacie ciele s ktorými oboznámi žiakov, pomáha im nachádzať súvislosti medzi témami v rámci väčších celkov.	Nastavuje jasné kritériá (merania úspechu) v súlade so vzdelávacími cieľmi. Kritériá odkomunikuje so žiakmi.	Plánuje diskusiu v triede a stavia na odpovediach žiakov tak, aby si rozšírili znalosti získané učením.	Plánuje zadania a aktivity, pomocou ktorých získava dôkazy – informácie o úrovni učenia sa žiaka.	Na základe získaných informácií prispôbuje prebiehajúce vzdelávanie tak, aby sa vzdelávacie výsledky žiakov zlepšili.
Ž	Stotožňujú sa so vzdelávacími cieľmi, aktívne sa zapájajú a reagujú. Pribežne kontrolujú svoj progres v súlade so stanovenými vzdelávacími cieľmi.	Spolupodielajú sa na tvorbe kritérií, stotožňujú sa s tým, čo sa od nich očakáva. Pracujú s kritériami v procese sebahodnotenia a rovesníckej spätnej väzby.	Chápu, že kladenie otázok nie je len o správnych odpovediach ale o zdieľaní súčasných poznatkov a skúmaní nápadov, myšlienok ktoré posúvajú naše učenie vpred.	Zapájajú sa do vzdelávacích aktivít, formulujú ako im zadania pomáhajú v dosahovaní cieľov. Sú ochotní sa podeliť o to, čo vo vzťahu so zadaním vedia resp. nevedia.	Prijímajú spätnú väzbu s ochotou, spolupracujú s učiteľmi využívajúc dôkazy o porozumení učiva, aby svoje učenie posunuli vpred.

Metódy formatívneho hodnotenia

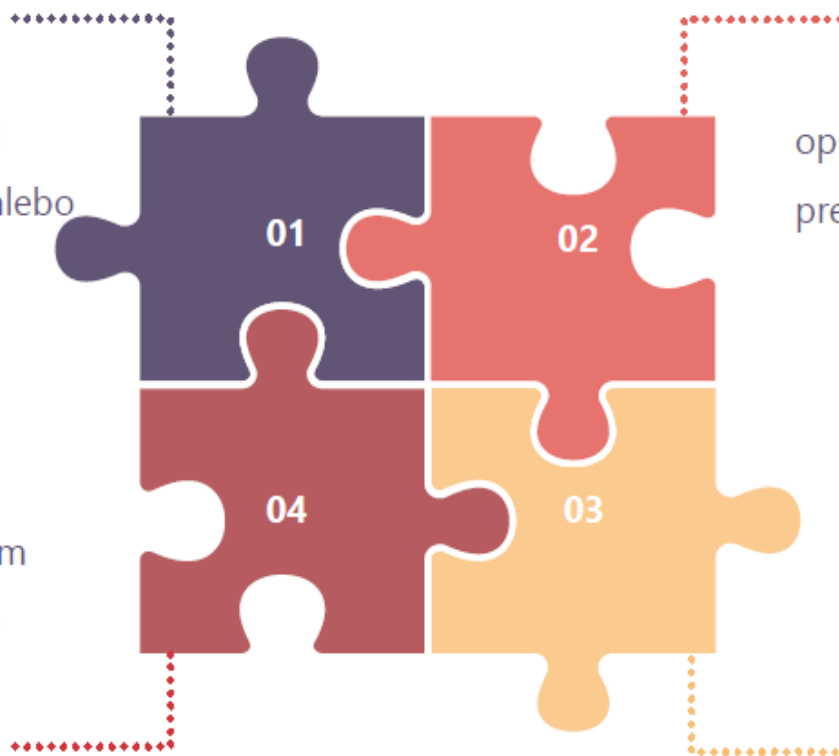
- ▶ sebahodnotenie,
- ▶ rovesnícke hodnotenie,
- ▶ hodnotenie učiteľom.

Posudzovanie vlastných výkonov - autonómne

Žiak samostatne vyhodnocuje svoju prácu a vyvodzuje závery do ďalšieho obdobia⁶:

rozlišuje dôkazy toho, či dosiahol vytýčený cieľ, alebo sa k nemu blíži

opíše ich a vysvetlí v čom sa líšia od očakávaného výkonu

opíše ich a vie vysvetliť prečo cieľ dosiahol

určí zložky, v ktorých sa potrebuje zlepšiť

Práca s chybou – súčasť formatívneho hodnotenia

Pri interpretácii príčin žiakových úspechov či neúspechov by si mali učitelia v súvislosti so žiakovou chybou položiť **nasledovné otázky**:

- ▶ Čo je kľúčová chyba ? (**meranie a hodnotenie**)
- ▶ Aký je pravdepodobný dôvod, že žiak túto chybu urobil? (**diagnostika**)
- ▶ Ako viem usmerniť žiaka, aby túto chybu už nespravil? (**intervencia**)

Práca s chybou – súčasť formatívneho hodnotenia

Dobre položená otázka v procese formatívneho hodnotenia by mala byť formulovaná tak, aby slúžila nasledovným účelom:

- ▶ spoľahlivo rozlišuje medzi žiakmi, ktorí pochopili a ktorí nepochopili vytýčený cieľ alebo osvojili/neosvojili zručnosť. To umožňuje učiteľovi vyhodnotiť, či je žiak alebo skupina pripravená na posun k ďalšej téme,
- ▶ nesprávne odpovede poskytujú učiteľovi prehľad najdôležitejších žiackych miskoncepcií (mylných predstáv), a to mu umožňuje stanoviť vhodné špeciálne - pedagogické postupy

Techniky formatívneho hodnotenia

- sú postupy, ktorými je naplánovaná určitá metóda.

Individuálne biele tabule

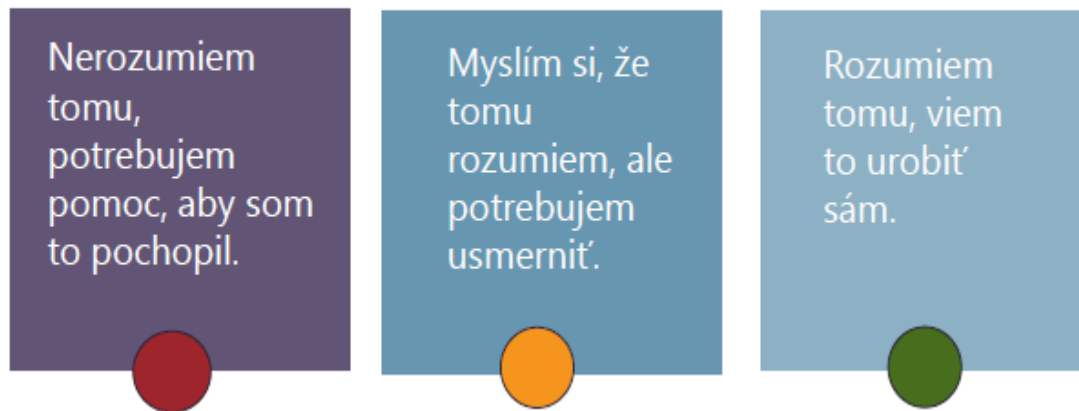
Keď žiaci dokončia úlohu a zodvihnú svoju tabuľu, učiteľ dokáže rýchlo zistiť, kto téme porozumel a kto potrebuje pomoc a prispôsobí tomu vyučovanie

Náhodné otázky

Náhodné vyberanie žiakov pri odpovedaní na otázku, napríklad prostredníctvom nástroja na náhodné vyberanie mien namiesto vyvolávania žiakov, ktorí sa hlásia.

Techniky formatívneho hodnotenia

System svetiel semafora

Žiaci majú na stole poháre alebo karty vo farbách semafora. V závislosti od porozumenia v priebehu hodiny pokladajú na stôl príslušný pohár/kartu. Učiteľ podľa toho jednoducho zistí, do akej miery trieda téme rozumie a kto potrebuje pomoc a prispôbí tomu tempo a aktivity.

Nie samotná aktivita, ale to ako naložíme s informáciou, ktorú pomocou nej získame je **formatívne hodnotenie**.